

Vooruitzine

Magazine van de Groene Kennis Coöperatie: een blik op 2011 - 2015

**Zaaien om
te oogsten...**

Doe mee met de GKC!

Kijk op www.magazine.gkc.nl

Kennis maken in
programma's en projecten

Interactie tussen onderwijs
en praktijk versterken

Studenten denken in mogelijkheden

Beschermen, beleven en benutten

De kwaliteit van natuur en landschap in Nederland staat na meer dan honderd jaar natuur- en landschapsbescherming nog steeds onder druk. Op ecologisch gebied is er veel ervaring met bescherming, beheer en ontwikkeling van natuur en landschap. Maar om ook in de toekomst een duurzame leefomgeving te kunnen realiseren, is er niet alleen aandacht nodig voor het groen (planet), maar ook voor de mensen die in het gebied leven (people) en economische dragers voor natuur- en landschapsbeheer (profit). Dit stelt nieuwe eisen aan terreinbeherende organisaties en groene professionals, zoals ondernemerschap, communicatie met de samenleving, kennismanagement. Daarnaast moet er meer ruimte komen voor systeemdenken om effecten vanuit een breder perspectief te zien.

Planet, People & Profit

Het programma Natuur en Landschap wil bijdragen aan een mooie en duurzame leefomgeving. Dit doet zij door het ontsluiten van bestaande groene kennis. Daarnaast richt het programma zich op het ontwikkelen van nieuwe kennis, vaardigheden en inzichten met betrekking tot planet, people en profit om te komen tot een invulling van natuur en landschap die aansluit bij de wensen van mensen.

Oude en nieuwe functies van landschap

Door aandacht te besteden aan aspecten als stad en stadsrand en gezondheid en welzijn, kunnen de groene kennisinstellingen natuur en landschap nadrukkelijker op de maatschappelijke agenda zetten.

Het programma ondersteunt de kennisinfrastructuur door projecten te initiëren, te stimuleren en te begeleiden die de samenwerking zoeken tussen onderwijs, praktijk, maatschappij en onderzoek. Het programma heeft aandacht voor oude en nieuwe functies van natuur en landschap in zowel het buitengebied als in de stad. Programmaleider Derk-Jan Stobbelaar: "Iedereen zoekt nieuwe manieren om financiering en legitimiteit te vinden. Dat klinkt door in alles wat ik doe voor het programma Natuur en Landschap, het lectoraat Geïntegreerd Natuur- en Landschapsbeheer en de projecten die daarmee samenhangen. Waarbij iedereen het erover eens is dat de nadruk op economisch gebruik en sociale beleving niet ten koste mag gaan van ecologische kwaliteit."

Hans van Rooijen, opleidingsdirecteur Bos- en Natuurbeheer Van Hall Larenstein Velp

“Natuur en gezondheid, daar zitten we heel sterk bovenop”

“Wij hebben een lectoraat Geïntegreerd Natuur- en Landschapsbeheer, waarin de drie lectoren het onderwerp vanuit de ecologische (planet), sociale, cultuurhistorische (people) en economische (profit) kant benaderen.” Volgens Hans van Rooijen wordt in het onderwijs duidelijk ingesprongen op de maatschappelijke ontwikkelingen: “Je ziet op dit moment dat het bij natuur gaat om hoe je daar een waardering aan kan geven, of haar kan gebruiken. Wij vertalen planet, people, en profit naar: beschermen, beleven en benutten.

Het beschermen zit bij ons in de natuur- en landschapstechniek, kennis van flora en fauna en de relatie met de bodem. We leiden mensen op om de natuurwaarde van een gebied te bepalen, het te beheren en advies te geven aan overheden.”

Maar daar houdt de opleiding tegenwoordig niet meer op. Van Rooijen: “Ten aanzien van het beleven, hebben we een belangrijke leerlijn Mens en Natuur. Vooral de relatie tussen natuur en gezondheid, daar zitten we heel sterk bovenop. In het Universitair Medisch Centrum Utrecht ontwaken mensen op de intensive care in een groene omgeving met speciaal aangelegde daktuinen. Dat scheelt aanzienlijk in ligdagen.” Maar ook de economische kant komt duidelijk aan bod. Van Rooijen: “Hoe krijg je geld uit natuur? Dan kom je al snel op wat Staatsbosbeheer doet met houtopbrengsten. Maar er is meer. Als natuur voor de zorg belangrijk is in het preventieve en in het curatieve, dan heeft dat ook waarde. We proberen onze studenten ondernemerschap bij te brengen. Niet alleen in termen van hout kappen of pannenkoekenrestaurants, maar juist in het zoeken naar creatieve oplossingen.”

Aan het woord

Wim Lammers, teamleider ontwikkeling en beheer Staatsbosbeheer

“Kijken hoe we als onderneming meer via onze kerntaken kunnen verdienen”

Wim Lammers probeert vooral kansen te zien: “We hebben bij Staatsbosbeheer altijd wel oog gehad voor de people- en de profitkant. Maar als terreinbeheerder zijn we een planetorganisatie met natuur en landschap als product. Daarnaast hebben wij van oudsher een taak in de recreatie, de beleving van natuur en landschap. Beheer van cultuurhistorie is ook een kerntaak. Daarbij kun je denken aan heidelandschap, maar ook aan hunebedden en monumentale gebouwen. Ten slotte is de houtproductie een kerntaak.” Volgens Lammers maken de bezuinigingen het nodig om meer dan ooit naar goede business cases op zoek te gaan. Om Staatsbosbeheer hierbij te helpen, ziet Lammers een duidelijke taak voor wetenschap en onderwijs: “Ik zou heel graag willen dat we met onderzoek onze verdienstaakstelling beter kunnen onderbouwen. Ik kan het wel ecosysteemdiensten noemen die op papier miljarden waard zijn, maar hoe maak ik de waarde daarvan zichtbaar in onze begroting en hoe kunnen we die vervolgens verzilveren? Het onderwijs is een investering in de toekomst. Daar zitten onze nieuwe medewerkers die vaardigheden moeten hebben om nieuwe vormen van terreinbeheer te kunnen oppakken. Dat betekent naast kennis van natuur en landschap, wat absoluut de basis blijft, ook kennis van ondernemerschap.”

Programma Natuur en Landschap

Beschermen, beleven en benutten

Aan het woord

Joop Schaminée, vegetatiekundige en plantensocioloog, Alterra (Wageningen UR), Radboud Universiteit Nijmegen

“Waar het echt om gaat is de relatie tussen mens en natuur”

Joop Schaminée ziet zowel uitdagingen als kansen in de keuze van de centrale overheid om een stapje terug te doen ten gunste van lokale en private initiatieven. De uitdaging zit hem in het waarborgen van het behoud van natuur en biodiversiteit in het beleid. Schaminée: “De natuur is onmondig en zit feitelijk in dezelfde categorie als zorg en onderwijs. Het is een collectief belang dat landelijk geborgd moet worden. ‘Natuur voor mensen’ is belangrijk en goed. Maar we moeten ook zorgen voor de kwetsbare, zeldzame natuur, die meer eisen stelt aan de omgeving dan boterbloemen en margrietten en die soms veel ruimte, rust of speciale waterhuishouding nodig heeft. ‘Mensen voor natuur’ dus.” Schaminée ziet ook nieuwe kansen: “In het verleden is men vaak in het technocratische en het juridische gedoken en daarbij vergeten waar het echt om gaat; de relatie tussen mens en natuur en een mooi, leefbaar en levend landschap. Dat heeft altijd te maken met wat zich lokaal afspeelt. Meer initiatief voor burgers en bedrijven geeft geweldige kansen. Je ziet op allerlei plekken mensen dingen mogelijk maken omdat er een prikkel én de ruimte is om voor lokale natuur in actie te komen.”

Voor de wetenschap ziet Schaminée een duidelijke taak: kennisoverdracht. “We hebben als wetenschapper een taak om te zorgen dat kennis er is, maar ook dat die op de juiste manier geraadpleegd kan worden. De groene hbo’s zijn daar goed mee bezig. Er zijn interessante Kigo-projecten gaande op dit gebied, zoals SynBioSys en European Nature Entrepreneur. Zulke projecten zijn belangrijk om kennis op universitair, hbo- en mbo-niveau toepasbaar te maken”

Programma Natuur en Landschap

Achtergrondinformatie

Programma Natuur en Landschap: www.gkc.nl > programma's > Natuur en Landschap

Mede mogelijk gemaakt door

Subsidie Regeling Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs (Kigo) (Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie)

Contact

Derk-Jan Stobbelaar
T (026) 369 55 36
E Derk-Jan.Stobbelaar@wur.nl

Meer informatie

Staatsbosbeheer:
www.staatsbosbeheer.nl

Kigo-project SynBioSys:

www.groenkennisnet.nl > Projecten > Natuur en Landschap > SynBioSys

Kigo-project European Nature

Entrepreneur: www.groenkennisnet.nl > Projecten > Natuur en Landschap > European Nature Entrepreneur